

[Effersøe.]
højtærede Ministers Tale, som jeg maaske kunde være berettiget til at kritisere. Det kan ikke saa godt være andet. Men jeg synes ikke, det er paa sin Plads at komme ind paa noget saadant her. I al sin Almindelighed er jeg meget vel tilfreds med den højtærede Ministers Udtalelser.

Nogle faa Ord vil jeg sige i Anledning af den ærede Forespørgers Tale. Der findes intet som helst i den færøske Landkommunallov om, at Lagtinget skal træffe Bestemmelse om Skolevæsenets Ordning; Lagtinget har kun Indstillingsret, det er Ministeriet, der træffer Bestemmelse. Endvidere maa det være mig tilladt at rette et meget væsentligt Punkt i den Fremstilling, som det ærede Medlem gav af Forhandlingerne i 1853 angaaende Skoleformen. Jeg har læst dem, som de findes i Rigsdagstidende. Desværre har jeg ikke kunnet faa fat i — jeg har henvendt mig derom bl. a. til Undervisningsministeriet — en Udtalelse fra en Kommission, der blev nedsat deroppe i 1848, heller ikke i en Adresse fra Færøerne. Men det fremgaar med al Tydelighed af Rigsdagstidende — jeg kender det desuden af Udtalelser fra ældre Folk paa Færøerne —, at det, der var Kærnen i Tvisten angaaende Skolevæsenet, var dette, at Færingerne, som den Gang var meget fattige og tillige sparsommelige — mere sparsommelige, end de er nu —, ikke ønskede, at der skulde oprettes nogen fast Skole, hvormed der maatte være forbundet betydelige Udgifter; og de ønskede, at den Skole, der var blevet oprettet ved det provisoriske Reglement af 1845, skulde ophæves. De gjorde stærkt gældende, at Hjemmeundervisningen, som de fra gammel Tid var vant til, var det, der bedst passede for dem. Men det drejede sig slet ikke om Spørgsmaalet om Undervisningssproget, ikke i mindste Maade. Jeg gengav før Folketingsmand Niels Winthers Tale, hvori han beretter om, hvad der foregik deroppe, hvorledes Forældrene havde forholdt sig gennem lange Tider, hvorledes Børnene havde læst op af en dansk Bog, og hvorledes man saa kun havde anvendt Færøsk til at forklare dem det, de ikke forstod. Hvor meget det var, ved jeg ikke, og det kan man ikke give nogen Oplysning om. Da jeg begyndte at gaa i Skole, var jeg i en Skole, hvor Læreren udelukkende anvendte dansk Undervisningssprog og danske Bøger; og til Trods for, at jeg udgik fra et Hjem, hvor der kun taltes Færøsk, var der ingen Vanskeligheder for mig ved at tilegne mig Forstaaelse af det,

jeg blev undervist i. Jeg har paa dette Omraade ikke ringe Erfaring.

Spørgsmaalet om, hvor mange Gange Ministeriet har undladt at følge Lagtingets Beslutninger, har jeg allerede omtalt; jeg finder ikke Anledning til at komme tilbage til det. Et Punkt skal jeg dog, inden jeg slutter, endnu nævne, idet jeg ikke mindes, at den højtærede Undervisningsminister berørte det, nemlig at Lagtinget har faaet Svar fra Undervisningsministeriet angaaende Spørgsmaalet om, hvorvidt det maa antages, at man vil kunne lære Dansk efter den nye, paatænkte Affattelse af den kongelige Anordning. I den Skrivelse, der foreligger fra Ministeriet — der foreligger en Skrivelse af 1922 og vist ogsaa en om det samme af 1923 —, staar der udtrykkeligt, at Ministeriet maa anse det for udelukket, at det Maal for Undervisningen, som ogsaa Lagtinget opstiller, og som yderligere angives i de nævnte Ændringsforslag — der var Tale om nogle Ændringsforslag, der var stillet, nemlig om, at Børnene bl. a. opnaaede Færdighed i Brugen af Dansk saavel i Læsning som i Tale og Skrift —, kan naas, hvis Undervisningssproget kun skal være Færøsk. Det er den Udtalelse, vi har faaet fra Ministeriet, og det er den samme Opfattelse, som Sambandspartiet i Lagtinget har.

Undervisningsministeren (*Borgbjerg*):

Det forekommer mig, at den ærede Forespørger var lidt mere utilfreds med min Besvarelse, end Indholdet af min Tale berettiger ham til. Til Gengæld var maaske den ærede sidste Taler, det 6te landstingsvalgte Medlem (Effersøe), lidt for tilfreds med den. Hvis begge de ærede Talere læser min Tale igennem i Rigsdagstidende og overvejer Indholdet, vil de dog maaske give mig nogen Ret heri, den ene med Hensyn til lidt for megen Utilfredshed, den anden — maaske, siger jeg — med Hensyn til lidt for megen Tilfredshed, ud fra begges respektive Standpunkter.

For at forebygge enhver Misforstaaelse, der mulig kunde udledes af den ærede Forespørgers Repliktale til mig, vil jeg sige, at jeg ikke har Ansvar — den ærede Forespørger har stillet sin Forespørgsel til mig — hverken for det provisoriske Reglement af 1845 eller for Skoleloven af 1854 eller for Anordningen af 1912. Jeg har refereret disse Begivenheder og set dem som Led i en interessant Udvikling, og jeg har ikke lagt Skjul paa, hvor jeg tror, at denne Udvikling naturligt maa ende. Naar saa den ærede Forespørger ligesom forlangte af mig,